

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 4/2020
29.10.2020. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: др Драгише Б. Слијепчевића, председника већа, Јасмине Стаменковић, др Илије Зиндовића, Татјане Матковић Стефановић и Татјане Миљуш, чланова већа, у правној ствари тужиоца АА из ..., кога заступа Марија Јоксовић, адвокат из ..., против туженог Друштва за истраживање, производњу, прераду, дистрибуцију и промет нафте и нафтних деривата и истраживање и производњу природног гаса „Нафтна индустрија Србије“ АД Нови Сад, ради заштите од злостављања на раду, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 2818/19 од 09.09.2019. године, у седници одржаној 29.10.2020. године, донео је

ПРЕСУДУ

Дозвољена је посебна ревизија тужиоца.

Делимично се УСВАЈА ревизија тужиоца.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж1 2818/19 од 09.09.2019. године и пресуда Вишег суда у Новом Саду П1 44/17 од 28.05.2019. године у ставу 1. и 3. изреке, тако што се утврђује да је тужилац претрпео злостављање на раду почев од 12.08.2016. до 15.12.2017. године и обавезује тужени да му на име нематеријалне штете због повреде права личности исплати износ од 100.000,00 динара у року од 15 дана по пријему пресуде са законском затезном каматом од дана извршности пресуде.

У преосталом делу става 1. изреке везано за накнаду нематеријалне штете а за износ од 400.000,00 динара ревизија тужиоца се **ОДБИЈА** као неоснована и потврђује пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж1 2818/19 од 09.09.2019. године.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужени да тужиоцу на име трошкова парничног поступка исплати износ од 130.700,00 динара, у року од 15 дана по пријему пресуде са законском затезном каматом од дана извршности пресуде.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Новом Саду П1 44/17 од 28.05.2019. године, ставом првим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се утврди да је претрпео злостављање на раду почев од 12.08.2016. до 15.12.2017. године и да се обавезе тужени да му на име нематеријалне штете због злостављања исплати износ од 500.000,00 динара са законском затезном каматом рачунајући од дана пресуђења, па до коначне исплате и то: на име претрпљених душевних болова због умањења животне

активности износ од 200.000,00 динара; на име претрпљеног страха износ од 100.000,00 динара; на име претрпљених душевних болова због повреде угледа и части износ од 100.000,00 динара; на име јединствене накнаде нематеријалне штете за претрпљене душевне болове због повреде права личности, нарушене психичке равнотеже, достојанства и личног и професионалног интегритета износ од 100.000,00 динара, све у року од 15 дана под претњом принудног извршења, као и да се јавно објави пресуда након њене правноснажности, те да му тужени исплати трошкове парничног поступка са законском затезном каматом од извршности одлуке па до коначне исплате, у року од 15 дана под теретом принудног извршења. Ставом другим изреке, захтев тужиоца за ослобађање од обавезе плаћања судске таксе у назначеној парници је усвојен, па је у целости ослобођен плаћања судске таксе. Ставом трећим изреке, обавезан је тужилац да туженом накнади парничне трошкове у износу од 8.900,00 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате у року од 15 дана од дана правноснажности пресуде под претњом принудног извршења. Ставом четвртим изреке, са вишком потраживања законске затезне камате на трошкове поступка и то преко досуђене од дана извршности пресуде, па до тражене од дана пресуђења па до исплате, захтев је одбијен.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж1 2818/19 од 09.09.2019. године одбијена је као неоснована жалба тужиоца и потврђена пресуда Вишег суда у Новом Саду П1 44/17 од 28.05.2019. године.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је изјавио благовремену ревизију због погрешне примене материјалног права, с позивом на одредбу члана 404. ЗПП.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду на основу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11... 55/14), па је утврдио да је ревизија тужиоца делимично основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је по струци Запослен је код туженог од 21.10.2011. године. Дана 11.10.2013. године тужиоцу је отказан уговор о раду. Пресудом Основног суда у Врбасу, Судска јединица у Кули П1 574/13 од 19.11.2015. године, усвојен је тужбени захтев тужиоца и поништено решење туженог од отказа уговора о раду тужиоца и тужени обавезан да тужиоца врати на рад у року од 15 дана. Тужени је поступио по назначеној пресуди, са тужиоцем закључио анекс уговора о раду дана 01.08.2016. године. Анексом уговора је наведено да се тужени распоређује за обављање послова ..., Регионални центар „...“. Тужилац је дана 01.08.2016. године закључио анекс број 7 уговора о раду, а у анексу уговора је констатовано да ће примати зараду за пуно радно време и стандардни учинак, у фиксном износу од 45.000,00 динара и са описом послова наведених у решењу. У то време, код туженог, заменик директора је био ББ. Код туженог је на основу судских одлука 17 запослених враћено на рад. Свима њима тужени је био дужан да обезбеди радна места. Међутим, послове који су они тада радили у виду ..., више нису постојале

у систематизацији јер је код туженог уведен аутоматски систем ... на станицама, због чега је та категорија запослених проглашена технолошким вишком. Враћање запослених је третирано као хитно и формирана је посебна служба за ове запослене. Обезбеђена им је канцеларија са столовима и столицама, али нису могли бити обезбеђени рачунари и друга опрема, јер је било неопходно расписати јавне набавке за те потребе. Тужени је ове запослене морао одмах да распореди да раде на пумпама преко лизинг кућа, али су судски налози подразумевали да се они врате у систематизацију због чега је формирана посебна служба којој је био непосредно надређен ББ. Тужилац је најпре био распоређен у канцеларији туженог у улици ... у ..., у којој је већ било неколико ... који су обављали своје послове. Међутим, у канцеларији није било довољно столица, па је тужилац некада седео на радијатору, а тек након што неко од ових запослених оде на терен седео на његовој столици. Након месец дана тужилац је заједно са ВВ и ГГ, који су такође одлукама суда враћени на посао, распоређен у канцеларију број ... на ... спрату, а у коју су у децембру 2016. године дошли и запослени ДД и ЂЂ који су такође враћени на посао судским одлукама. У канцеларији су била два стола са шест столица. Запослени нису имали рачунаре. Тужилац и остале колеге запослени у канцеларију број ... нису добијали никакве радне задатке, редовно су долазили на посао, али су седели без обављања радних задатака све до краја јануара 2017. године. Запослени код туженог се оцењују оценама у распону од 0 до 1,2. Оцене имају двоструку намену: евентуално остваривање права на бонус и са друге стране могућност добијања отказа. Тужилац и остали запослени су били са њим у канцеларији до краја 2017. године. Од стране ББ који им је у том моменту био непосредни надређени поводом годишњег бонуса, оцењени су оценом 0, с обзиром да нису ништа радили. Да су оцењени већом оценом не би остварили право на бонус јер за исто је неопходно да раде барем девет месеци у току године, а они су у периоду оцењивања радили пет месеци. Тужилац није имао никакав непосредан контакт са ББ нити му се обраћао писаним путем везано за радне задатке. Тужилац и остали запослени из службе су позвани из Београда да потврде оцене, што они нису хтели да ураде, те је ГГ позвао инспекцију рада. Према записнику инспектора рада произилази да је приликом вршења инспекцијског надзора утврђено да у канцеларији ... постоје два стола и шест столица, да не постоје компјутери ни телефон ни друга средства за рад, за једним столом се налази компјутер којим се служе руководиоци, али да руководиоци није добио инструкције које би послове запослени обављали. ЕЕ је 13.02.2017. године од свог надређеног ЖЖ електронским путем затражио да се запосленима у служби омогући обилазак односно да се територијални менаџери обавесте о даљем раду њихове службе, а све да би се дефинисали радни задаци које запослени у служби треба да обављају. 33 је дана 02.03.2017. године од ЕЕ затражила да одабере двоје запослених из службе који ће бити одговорни за низ дужности и да одлучи да ли је потребно све остале запослене укључити у обављање задатака. Крајем фебруара 2017. године тужилац и остали запослени који су били са њим добили су рачунаре и своје мејл адресе и телефоне. ЕЕ је одабрао тужиоца и ДД да обављају прве добијене радне задатке у виду обједињених рачуна са бензинске пумпе. Међутим, тужилац је тај посао препустио ЂЂ који се побунио и хтео је то радно место. У јуну-јулу 2017. године ИИ ... са местом рада у ... је тужиоцу и осталим запосленима у истом блоку понудио добровољни одлазак из компаније уз одређену накнаду или да пређу на пумпу преко лизинг кућа које понуде тужилац није прихватио. У децембру 2017. године тужилац је новим анексом уговора премештен на пумпу где и данас ради на радно место оператер региона „...“. У току поступка обављено је вештачење од стране

лекара одговарајуће специјалности, па је утврђено да је тужилац за време периода док није био распоређен на посао, био агресиван, нервозан, улазио је у конфликте са колегама што је утицало на његов приватни живот. У току 2013. године због стреса оболео је од ... и плашио се да се то не понови. При повратку на посао 2016. године тужиоцу је при сусрету са другим колегама било непријатно јер је имао утисак да им је неко сугерисао да са њим не комуницирају јер кад их нешто пита они кратко и јасно одговоре, али му се нико од њих није обраћао на понижавајући начин, нити га је вређао или нападао. Неки од колега у односу на њега су имали добре односе, а неки су почели да њега и друге враћене колеге избегавају. Први знаци психичке дисфункције код тужиоца су се јавили после трећег дана посла 14.08.2016. године. Трпео је одређени страх, душевне болове због повреде угледа и части, као и душевне болове због умањења животне активности која је по налазу вештака износила 10%.

При овако утврђеном чињеничном стању, првостепени суд је нашао да је тужбени захтев тужиоца неоснован. У прилогу своје правне аргументације, првостепени суд налази да у односу на тужиоца није вршена дискриминација. Стоји чињеница да је поступак припремања простора и намештаја како би тужилац и остали враћени на посао обављали одређене задатке трајао мало дуже, али је чињеница да је ранија служба у којој је радио тужилац била укинута и да се прешло на аутоматско праћење резерви горива на бензинским пумпама па није имало потребе да то обављају физичка лица. С друге стране, тужени је формирао нову службу у којој су били сви запослени са истим статусом као и тужилац. Тужени је предузимао све радње, али формирање службе и оспособљавање и припремања средстава за рад за новоформирану службу. То је процес који траје због спровођења јавних набавки. Тужилац је у фебруару 2017. године добио рачунар, а затим и прве радне задатке које је тужилац успешно обављао да би 2017. године закључио анекс уговора о раду за нове послове. Од августа месеца преузео је мере за реинтеграцију запослених, а ни сам тужилац се није позивао на одговарајуће чињенице које би указивале да тужени није предузимао тачно одређене радње ради обезбеђења средстава за рад тужиоца. Тужени је био у обавези да тужиоца и друга лица врати на посао по судској пресуди, па је било потребно време за изналагање послова које би тужилац и други запослени из исте службе обављали. Тужилац означава као главног дискриминатора ББ, али је у току поступка утврђено да ни на који начин исто лице тужиоца није вређало ни понижавало, као ни друге запослене. Стога суд закључује да у конкретном случају везано за понашање туженог и овлашћеног лица код туженог није било никаквог злостављања према тужиоцу. Није ни повређено достојанство, углед, лични професионални интегритет, нити пак здравље, нити је тужени предузимао радње које би изазвале страх и представљале стварање непријатељског и понижавајућег окружења, изоловање или погоршавање услова рада.

Овакве правне аргументе прихвата и другостепени суд налазећи да је првостепени суд правилно утврдио чињенично стање и правилно оценио да се радње туженог не могу подвести под акт дискриминисања тужиоца и да тужилац није учинио вероватним да је у поступању одговорног лица које је тужилац означио у тужби понашањем истог представљало повреду достојанства угледа личности и професионалног интегритета и здравља тужиоца нити би такво понашање могло да изазове страх и стварање непријатељског понижавајућег или увредљивог окружења, нити су погоршани услови рада за тужиоца, па је првостепену пресуду потврдио.

По оцени Врховног касационог суда, у нижестепеном поступку је правилно утврђено чињенично стање, али су нижестепени судови погрешно оценили да у конкретном случају не постоји акт дискриминације који је учињен у односу на тужиоца. Стоји чињеница да је лице које је тужени означио као главног злостављача ББ, није било у непосредном контакту са тужиоцем. Међутим, исти је био претпостављени тужиоцу и био је задужен за ресор у коме је тужилац радио. Сходно томе, требало је да предузме све неопходне потребне мере како би се тужилац и остали враћени на посао ангажовали на радном месту, да се додатно и више ангажује да обезбеди средства за рад, столице, сто, компјутере и друга неопходна потребна средства за рад како би тужилац био распоређен на одговарајуће радно место и обављао послове за које је оспособљен. Оправдање да је канцеларијски материјал и намештај требао да се набави путем јавних набавки, није од пресудног значаја јер је то могло раније да се обави уз додатно ангажовање а тај поступак упошљавања тужиоца је по оцени Врховног касационог суда предуго трајао. У таквој ситуацији логично је да се тужилац осећао повређеним, узнемирен и да је имао одговарајуће психичке тегобе. Очигледно је да је овде присутна дискриминација у виду празног стола, јер у случају када је тужилац враћен на посао и уредно примао зараду исти се осећао потцењеним и непотребним зато што није непосредно ангажован да обавља свој посао за који је требао да буде задужен. Враћање тужиоца на посао и додељивања одговарајућих задатака уз потребно прибављање средстава за рад је ипак предуго трајало па по налажењу Врховног касационог суда, нижестепени судови су на правилно утврђено чињенично стање извели погрешан правни закључак о непостојању дискриминације у овом случају.

Врховни касациони суд налази да у овом случају постоји одређени облик дискриминације који је спровођен према тужиоцу оваквим пасивним понашањем туженог и његовог претпостављеног који је био задужен да спроведе поступак реинтеграције тужиоца на радно место, што није учинио. Зато су испуњени услови утврђивања постојања дискриминација предвиђених чланом 6. став 1. Закона о спречавању и злостављању на раду и члана 10. Правилника о правилима послодавца и запослених у вези са превенцијом и заштитом од злостављања на раду („Службени гласник РС“ број 62/10).

Сходно изнетом, Врховни касациони суд налази да тужиоцу због повреде права личности треба досудити износ од 100.000,00 динара, због извршене дискриминације. Тај износ представља довољну сатисфакцију, па је ревизија у преосталом делу неоснована. Ово из разлога што повреда права личности обухвата остале модалитете накнаде нематеријалне штете (страх, бол и сл), а повређени би имао право на разлучивање ових видова накнаде штете само ако су они јасно издиференцирани. Дискриминацијом је тужиоцу повређено право личности и сходно томе досуђена му је одговарајућа накнада као сатисфакција. При томе, суд је ценио и остале наводе из ревизије, али налази да исти нису од посебног значаја за доношење другачије одлуке.

Имајући у виду напред изнето, на основу члана 416. и члана 414. став 1. ЗПП, одлучено је као у изреци.

Одлуку о трошковима поступка суд је донео на основу члана 163. ЗПП и исти се односе и то: на име стручног састава тужбе износ од 16.500,00 динара, на име

заступања од стране стручног лица на четири одржаних рочишта износ од по 18.000,00 динара, на име трошкова стручног састава жалби и то за прву жалбу изјављену на решење 16.500,00 динара за другу 19.800,00 (16.500,00 динара + 20% ПДВ – од момента када је његов пуномоћник ушао у систем ПДВ-а) за стручни састав ревизије износ од 39.600,00 динара (33.000,00 динара + 20% ПДВ), што све укупно чини износ од 165.400,00 динара. Тужилац је успео у спору везано за утврђивање постојања дискриминације али је успео и делимично у тужбеном захтеву везано за накнаду нематеријалне штете због извршене дискриминације у мањем делу захтева, па Врховни касациони суд налази да тужиоцу треба признати $\frac{1}{2}$ од назначених трошкова, што чини укупно износ од 82.700,00 динара. На тај износ су признати трошкови вештачења од укупно 48.000,00 динара што све даје износ од 130.700,00 динара.

Друге трошкове суд није признао тужиоцу, у вези више одржаних рочишта јер истих није ни било, а пуномоћник тужиоца једно време није био у систему ПДВ-а. Осим тога, према стању из списка предмета произилази да је тужилац ослобођен од плаћања судске таксе у овом предмету, па и нема право на накнаду висине трошкова за судску таксу јер исте није ни имао.

**Председник већа - судија
др Драгиша Б. Слијепчевић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић